

OPIS MODUŁ KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

I. Informacje ogólne:

1	Nazwa modułu kształcenia	Astronomia ogólna
2	Kod modułu kształcenia	04-A-AOG-90-1Z
3	Rodzaj modułu kształcenia	obowiązkowy
4	Kierunek studiów	astronomia
5	Poziom studiów	I stopień
6	Rok studiów	I rok
7	Semestr	zimowy
8	Rodzaje zajęć i liczba godzin	60 h w + 15 h ćw + 15 h lab
9	Liczba punktów ECTS	8
10	Prowadzący zajęcia	prof. E. Wnuk, dr D.Oszkiewicz, mgr P.Bagińska
11	Język wykładowy	polski

II. Informacje szczegółowe

1. Cel (cele) modułu kształcenia
Poznanie i opanowanie podstawowych pojęć z zakresu astronomii ogólnej. Poznanie głównych cech fizycznych różnych ciał niebieskich, podstaw ich ewolucji oraz struktury i ewolucji Wszechświata w różnych skalach.
2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują)
Podstawowa wiedza matematyczna i fizyczna na poziomie maturalnym.
3. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych dla modułu kształcenia i odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów:

Symbol efektów kształcenia	Po zakończeniu modułu (przedmiotu) i potwierdzeniu osiągnięcia efektów kształcenia student:	Odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów
AO_01	Zna najważniejsze fakty z historii astronomii	K_U01, K_K01
AO_02	Zna podstawowe pojęcia związane ze sferą niebieską oraz potrafi zidentyfikować najważniejsze obiekty na sferze	K_W06, K_U01
AO_03	Potrafi posługiwać się różnymi układami współrzędnych stosowanymi w astronomii	K_W06, K_U01
AO_04	Zna definicje czasów słonecznego i gwiazdowego i potrafi je zastosować do obserwacji	K_W06, K_U01
AO_05	Zna budowę podstawowych instrumentów astronomicznych i potrafi wykonać proste obserwacje	K_W07, K_U03
AO_06	Zna ogólną budowę i podstawy dynamiki Układu Słonecznego	K_W11
AO_07	Zna budowę Ziemi i Księżyca oraz podstawowe zjawiska zachodzące w układzie Ziemia - Księżyc	K_W11, K_W12
AO_08	Posiada podstawową wiedzę o budowie ciał Układu Słonecznego	K_W11

AO_09	Zna ogólną budowę Słońca i najważniejsze zjawiska zachodzące na Słońcu	K_W10
AO_10	Zna podstawowe typy gwiazd i ich układów oraz gromad	K_W10
AO_11	Zna podstawowe parametry gwiazd i metody ich wyznaczania	K_W10
AO_12	Zna podstawy ewolucji gwiazd	K_W10
AO_13	Zna ogólną budowę Drogi Mlecznej	K_W14
AO_14	Zna ogólną budowę i strukturę Wszechświata oraz potrafi opisać obiekty pozagalaktyczne	K_W14
AO_15	Zna podstawy kosmologii	K_W14

4. Treści kształcenia:

Nazwa modułu kształcenia: Astronomia ogólna		
Symbol treści kształcenia	Opis treści kształcenia	Odniesienie do efektów kształcenia modułu
TK_01	Czym jest astronomia	AO_01
TK_02	Historia poglądów na budowę Wszechświata	AO_01
TK_03	Najważniejsze fakty z historii astronomii	AO_01
TK_04	Sfera niebieska – podstawowe pojęcia	AO_02
TK_05	Obiekty astronomiczne na sferze niebieskiej	AO_02
TK_06	Podstawowe, astronomiczne układy współrzędnych	AO_03
TK_07	Podstawowe definicje czasów w astronomii	AO_04
TK_08	Kalendarze i chronologia	AO_04
TK_09	Promieniowanie elektromagnetyczne – podstawowe własności i prawa, powstawanie widma i analiza widmowa jako źródło informacji o własnościach fizycznych obiektów astronomicznych	AO_05
TK_10	Instrumenty astronomiczne – budowa i podstawowe typy teleskopów, odbiorniki promieniowania	AO_05
TK_11	Budowa i struktura Układu Słonecznego	AO_06
TK_12	Dynamika Układu Słonecznego – równania ruchu i orbity ciał niebieskich, ruch keplerowski i perturbowany	AO_06
TK_13	Ziemia jako planeta	AO_07
TK_14	Księżyc	AO_07
TK_15	Planety i księżyce	AO_08
TK_16	Małe ciała Układu Słonecznego	AO_08
TK_17	Powstanie i ewolucja Układu Słonecznego	AO_06
TK_18	Słońce jako typowa gwiazda – budowa, reakcje termojądrowe, parametry fizyczne i skład chemiczny, aktywność słoneczna, związki Słońce-Ziemia	AO_09
TK_19	Gwiazdy – nazewnictwo, gwiazdozbiory, katalogi, mapy nieba	AO_10
TK_20	Gwiazdy – podstawowe parametry fizyczne, klasyfikacje, różne typy gwiazd, gwiazdy zmienne i wybuchowe	AO_11
TK_21	Układy podwójne, wielokrotne i gromady gwiazd	AO_11

TK_22	Materia międzygwiazdowa	AO_12
TK_23	Powstawanie i ewolucja gwiazd	AO_12
TK_24	Droga Mleczna – Nasza Galaktyka: budowa, rozkład gwiazd i materii międzygwiazdowej, ruch Słońca w Galaktyce	AO_13
TK_25	Astronomia pozagalaktyczna: typy galaktyk, klasyfikacje, aktywne obiekty pozagalaktyczne, grupy i gromady galaktyk	AO_14
TK_26	Prawo Hubble’a, budowa Wszechświata w wielkich skalach	AO_14
TK_27	Elementy kosmologii: podstawowe pojęcia i zasady, modele kosmologiczne, teoria Wielkiego Wybuchu i ewolucja Wszechświata	AO_15

5. Zalecana literatura

1. J.M. Kreiner, „Astronomia z Astrofizyką”, PWN, 1992
2. J.M.Kreiner, Ziemia i Wszechświat, Wyd. Nauk. U.P, Kraków, 2009
3. W.J.Kaufmann, R.A.Freedman, „Universe”, W.H.Freeman and Company, New York, 2007
4. F.H.Shu, „Galaktyki, gwiazdy, życie”, Prószyński i S-ka, 2003
5. <http://www.wiw.pl/> - Wirtualny Wszechświat
6. <http://bcs.whfreeman.com/universe9e/>
7. E.Wnuk, Materiały do wykładu, pliki ppt na CD-ROM

6. Informacja o przewidywanej możliwości wykorzystania b-learningu (edukacji zdalnej)

Nie przewiduje się.

7. Informacja o tym, gdzie można zapoznać się z materiałami do zajęć, instrukcjami do laboratorium, itp.

Materiały będą udostępniane przez prowadzących zajęcia.

III. Informacje dodatkowe

1. Odniesienie efektów kształcenia i treści kształcenia do sposobów prowadzenia zajęć i metod oceniania:

Nazwa modułu (przedmiotu):		Astronomia ogólna	
Symbol efektu kształcenia dla modułu	Symbol treści kształcenia realizowanych w trakcie zajęć	Sposoby prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych efektów kształcenia	Metody oceniania stopnia osiągnięcia założonego efektu kształcenia*
AO_01	TK_01, TK_02, TK_03	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej	F – pytania i dyskusje podczas wykładu, P – egzamin
AO_02	TK_04, TK_05	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej + ćwiczenia + laboratorium	F – pytania i dyskusje podczas wykładu, ćwiczeń i laboratorium, P – kolokwium i egzamin
AO_03	TK_06	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy	F – pytania i dyskusje podczas wykładu,

		własnej + ćwiczenia + laboratorium	ćwiczeń i laboratorium, P – kolokwium i egzamin
AO_04	TK_07, TK_08	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej + ćwiczenia + laboratorium	F – pytania i dyskusje podczas wykładu, ćwiczeń i laboratorium, P – kolokwium i egzamin
AO_05	TK_09, TK_10	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej + ćwiczenia + laboratorium	F – pytania i dyskusje podczas wykładu, ćwiczeń i laboratorium, P – kolokwium i egzamin
AO_06	TK_11, TK_12, TK_17	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej + ćwiczenia + laboratorium	F – pytania i dyskusje podczas wykładu, ćwiczeń i laboratorium, P – kolokwium i egzamin
AO_07	TK_13, TK_14	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej + ćwiczenia + laboratorium	F – pytania i dyskusje podczas wykładu, ćwiczeń i laboratorium, P – kolokwium i egzamin
AO_08	TK_15, TK_16	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej + ćwiczenia + laboratorium	F – pytania i dyskusje podczas wykładu, ćwiczeń i laboratorium, P – kolokwium i egzamin
AO_09	TK_18	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej + ćwiczenia + laboratorium	F – pytania i dyskusje podczas wykładu, ćwiczeń i laboratorium, P – kolokwium i egzamin
AO_10	TK_19	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej + ćwiczenia + laboratorium	F – pytania i dyskusje podczas wykładu, ćwiczeń i laboratorium, P – kolokwium i egzamin
AO_11	TK_20, TK_21	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej + ćwiczenia + laboratorium	F – pytania i dyskusje podczas wykładu, ćwiczeń i laboratorium, P – kolokwium i egzamin
AO_12	TK_22, TK_23	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej	F – pytania i dyskusje podczas wykładu,
AO_13	TK_24	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej	F – pytania i dyskusje podczas wykładu,
AO_14	TK_25, TK_26	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej	F – pytania i dyskusje podczas wykładu,
AO_15	TK_27	Wykład + materiały +zagadnienia do pracy własnej	F – pytania i dyskusje podczas wykładu,

*

Proszę uwzględnić zarówno oceny formujące(F) jak i podsumowujące(P)

Zaleca się podanie przykładowych zadań (pytań) służących ocenie osiągnięcia opisanych efektów kształcenia.

Astronomia ogólna - zagadnienia egzaminacyjne

1. Sfera niebieska – podstawowe pojęcia
2. Ruch dzienny sfery niebieskiej i jego konsekwencje
3. Podstawowe układy współrzędnych
4. Ruch roczny Słońca

5. **Czas – podstawowe pojęcia i definicje**
6. **Podstawowe własności światła**
7. **Rozkład widmowy promieniowania elektromagnetycznego**
8. **Analiza widmowa i jej znaczenie w astronomii**
9. **Wpływ atmosfery na obserwacje astronomiczne**
10. **Rodzaje instrumentów astronomicznych**
11. **Refraktor**
12. **Reflektor**
13. **Współczesne teleskopy naziemne**
14. **Odbiorniki promieniowania elektromagnetycznego stosowane w astronomii**
15. **Instrumenty radioastronomiczne**
16. **Obserwacje pozaatmosferyczne**
17. **Teleskop Kosmiczny Hubble’a i jego znaczenie dla współczesnej astronomii**
18. **Ziemia – kształt, pole grawitacyjne, budowa wewnętrzna**
19. **Atmosfera Ziemi**
20. **Pole magnetyczne Ziemi i magnetosfera**
21. **Ruch obrotowy Ziemi i jego konsekwencje**
22. **Ruch obiegowy Ziemi wokół Słońca i jego konsekwencje**
23. **Jednostki odległości w astronomii**
24. **Precesja i nutacja**
25. **Księżyc – podstawowe charakterystyki, powierzchnia i budowa wewnętrzna**
26. **Orbita i ruchy Księżyca**
27. **Ogólna budowa Układu Słonecznego**
28. **Prawa Keplera**
29. **Obserwowane ruchy planet – wyjaśnienie**
30. **Równania ruchu i orbity ciał niebieskich**
31. **Budowa i własności fizyczne kolejnych planet**
32. **Księżyce i pierścienie planet**
33. **Badania kosmiczne w Układzie Słonecznym**
34. **Planetoidy**
35. **Komety**
36. **Meteoroidy, meteory i meteoryty**
37. **Hipotezy powstania Układu Słonecznego**
38. **Inne układy planetarne**
39. **Słońce – podstawowe parametry i metody ich wyznaczania**
40. **Widmo Słońca**
41. **Skład chemiczny Słońca**
42. **Temperatura powierzchni Słońca i metody jej wyznaczania**
43. **Model Słońca**
44. **Źródła energii słonecznej**
45. **Transport energii w Słońcu**
46. **Atmosfera Słońca**
47. **Gwiazdy – podstawowe parametry**
48. **Katalogi gwiazd**
49. **Metody wyznaczania odległości do gwiazd**
50. **Ruchy własne i prędkości radialne gwiazd**

51. Jasność obserwowana i jasność absolutna gwiazd
52. Wyznaczanie parametrów fizycznych gwiazd na podstawie analizy widmowej
53. Klasyfikacja harwardzka gwiazd
54. Wyznaczanie mas i średnic gwiazd
55. Diagram H – R
56. Klasy jasności absolutnej
57. Charakterystyka gwiazd ciągu głównego
58. Olbrzymy i nadolbrzymy
59. Gwiazdy zmienne – własności i podstawowe typy
60. Gwizdy nowe i supernowe
61. Białe karły
62. Gwiazdy neutronowe i pulsary
63. Czarne dziury
64. Układy podwójne gwiazd
65. Gromady otwarte
66. Gromady kuliste
67. Asocjacje gwiazdowe
68. Materia międzygwiazdowa – podstawowe charakterystyki.
69. Metody badania ewolucji gwiazd
70. Powstawanie gwiazd
71. Ewolucja gwiazdy typu Słońca
72. Różne stadia ewolucji gwiazd
73. Budowa Galaktyki
74. Ruch Słońca w Galaktyce
75. Klasyfikacja galaktyk
76. Kwazary i aktywne jądra galaktyk
77. Wyznaczanie odległości i rozmiarów galaktyk
78. Prawo Hubble’a i jego zastosowanie
79. Gromady i supergromady galaktyk
80. Elementy kosmologii

2. Obciążenie pracą studenta (punkty ECTS):

Nazwa modułu (przedmiotu):	
Forma aktywności	Średnia liczba godzin (lekcyjnych) na zrealizowanie aktywności
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem	90
Praca własna studenta [#]	30 – przygotowanie do ćwiczeń
Praca własna studenta [#]	30 – przygotowanie do laboratorium
Praca własna studenta [#]	60 – przygotowanie do egzaminu
SUMA GODZIN	210
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA MODUŁU (PRZEDMIOTU)	8

[#] Praca własna studenta – przykładowe formy aktywności: (1) przygotowanie do zajęć, (2) opracowanie wyników, (3) czytanie wskazanej literatury, (4) napisanie raportu z zajęć, (5) przygotowanie do egzaminu,...

3. Sumaryczne wskaźniki ilościowe

- a) Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich - **8**

b) Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym, takich jak zajęcia laboratoryjne i projektowe - 2

4. Kryteria oceniania

Zasady oceniania i kontroli obecności zostaną podane przez prowadzących zajęcia na początku semestru.